

ПОДАТКОВІ СТИМУЛИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ESG-ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Мушнікова Світлана Анатоліївна*, доктор економічних наук, професор
Ковальчук Костянтин Федорович**, доктор економічних наук, професор
Аберніхіна Ірина Георгіївна***, кандидат економічних наук, доцент
Навчально-науковий інститут «Дніпровський металургійний інститут»
Українського державного університету науки і технологій

*ORCID 0000-0002-3860-522X

**ORCID 0000-0003-2282-0598

***ORCID 0000-0003-0692-1276

Дата надходження статті: 09.02.2026

Дата прийняття статті: 02.03.2026

Дата публікації статті: 27.03.2026

Вступ. Економічна політика держави є одним із ключових чинників розвитку підприємництва, важливою складовою якої виступає податкова система. Хоча традиційно вона розглядається передусім як механізм формування доходів бюджету, на практиці її функції значно ширші. Податкова політика здатна впливати на інвестиційну активність, стимулювати підприємницьку діяльність і створювати сприятливі умови для розвитку бізнесу. У багатьох країнах світу податкові інструменти використовуються не лише з фіскальною метою, а й як засіб підтримки окремих галузей, стимулювання інноваційних проєктів та розвитку підприємництва через систему податкових стимулів і преференцій.

Для України значення таких інструментів є особливо важливим з огляду на складні економічні умови, пов'язані з воєнними ризиками, нестабільністю ринків і обмеженими інвестиційними ресурсами. У цих умовах підприємництво виступає одним із ключових драйверів економічного відновлення, а податкова політика може відігравати важливу роль у його підтримці. Водночас сучасні тенденції розвитку економіки, зокрема цифровізація податкового адміністрування та поширення принципів ESG, розширюють можливості використання податкових стимулів для підтримки інновацій, енергоефективності та сталого розвитку. У контексті європейської інтеграції України формування сучасної системи податкового стимулювання стає важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності економіки та створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблематика податкового стимулювання підприємницької діяльності, інноваційного розвитку та сталих економічних трансформацій активно досліджується у сучасній економічній науці. У наукових працях аналізуються різні аспекти податкової політики – від стимулювання інновацій та інвестицій до формування механізмів підтримки сталого розвитку. Такий спектр досліджень дозволяє сформулювати комплексне уявлення про роль податкових стимулів у забезпеченні економічного зростання, водночас виявляючи низку теоретичних і прикладних проблем, що потребують подальшого наукового осмислення. У роботах О. Liakhovets [1] та Р. Duravkin [2] досліджено вплив податкових стимулів на інноваційну діяльність підприємств і правові механізми їх реалізації. Автори підкреслюють, що податкові пільги можуть бути ефективним інструментом підтримки інновацій, однак їх результативність значною мірою залежить від стабільності податкового законодавства, прозорості механізмів застосування та ефективності нормативно-правового регулювання. Вод-

ночас у цих дослідженнях обмежено розглянуто питання інтеграції податкових стимулів із процесами цифровізації економіки та сучасними підходами до сталого розвитку.

Порівняльний та інституційний аналіз податкових стимулів у європейських країнах представлено у працях О. Naidenko [3] та М. Kucheriava [4]. Дослідники розглядають особливості застосування податкових пільг для стимулювання інвестиційної діяльності та розвитку циркулярної економіки, а також підкреслюють необхідність гармонізації податкової політики України з європейськими стандартами. Водночас питання використання податкових стимулів для підтримки підприємництва в умовах структурних трансформацій та післявоєнного відновлення економіки залишаються недостатньо розкритими.

Окремий напрям досліджень пов'язаний із роллю податкових інструментів у забезпеченні сталого розвитку та екологічної трансформації економіки. Так, у роботах М. Hassan та ін. [5], А. Uzhva, S. Belinska, N. Rudenko [10], а також F. López-Bermúdez та X. Vence [11] доведено, що зелені податки та фінансові стимули можуть сприяти розвитку екологічних інновацій і циркулярної економіки. Разом із тим у цих дослідженнях підкреслюється, що в країнах із перехідною економікою, зокрема в Україні, екологічне оподаткування поки що виконує переважно фіскальну функцію і лише частково стимулює підприємства до екологічної модернізації.

Важливим напрямом сучасних досліджень є цифровізація податкового адміністрування та формування сучасної податкової інфраструктури. Практичні аспекти впровадження цифрових інструментів податкового контролю розглянуто у матеріалах Державної податкової служби України [6], а також у дослідженні N. Lagodiienko, M. Pozhydaieva та D. Krylov [7]. Міжнародні підходи до використання податкових стимулів систематизовано у звітах OECD [8] та дослідженні J. H. Neckemeyer та ін. [9], де наголошується на необхідності узгодження податкових стимулів із загальною економічною політикою держави. Разом із тим більшість досліджень розглядають окремі аспекти податкової політики, не формуючи цілісного бачення інтеграції податкових стимулів, цифровізації адміністрування та принципів ESG у єдину систему економічного регулювання, що визначає актуальність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Метою дослідження є обґрунтування ролі податкових стимулів як інструменту державної економічної політики у формуванні сприятливого підприємницького середовища та визначення можливостей їх використання для стимулювання інвестиційного, інноваційного та екологічно орієнтованого розвитку підприємств з урахуванням європейського досвіду та умов економічної трансформації України.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність податкових стимулів та їх роль у регулюванні підприємницької діяльності;
- узагальнити основні види і класифікаційні ознаки податкових стимулів та дослідити їх вплив на інвестиційну активність підприємств;
- проаналізувати міжнародний досвід застосування податкових стимулів і визначити можливості його адаптації для розвитку підприємництва в Україні.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: методи теоретичного узагальнення і системного аналізу – для розкриття сутності податкових стимулів; метод класифікації – для систематизації їх видів; порівняльний та структурно-логічний аналіз – для дослідження міжнародного досвіду та обґрунтування можливостей його адаптації до умов розвитку економіки України.

Основний матеріал і результати. Розвиток підприємництва значною мірою залежить від економічної політики держави, важливою складовою якої є податкова система. Хоча традиційно вона розглядається передусім як механізм формування бюджетних доходів, у сучасних умовах податкова політика виконує також стимулюючу функцію. Через систему податкових інструментів держава може впливати на інвестиційну активність підприємств, розвиток інновацій, модернізацію виробництва та формування конкурентного бізнес-середовища. У цьому контексті важливу роль відіграють податкові стимули, спрямовані на підтримку підприємницької діяльності та створення сприятливих умов для економічного розвитку [10].

Податкові стимули являють собою систему механізмів оподаткування, що передбачають зменшення податкового навантаження або зміну умов сплати податків з метою підтримки певних видів діяльності чи груп суб'єктів господарювання. До найбільш поширених інструментів належать податкові пільги, знижені ставки оподаткування, податкові відрахування, інвестиційні податкові кредити, прискорена

амортизація основних засобів, а також відстрочка чи розстрочка податкових платежів. Використання таких механізмів дозволяє підприємствам спрямовувати додаткові фінансові ресурси на інвестиції, технологічну модернізацію та впровадження інновацій [1, 3, 9].

Рівень податкового навантаження безпосередньо впливає на фінансову стійкість підприємств, визначаючи обсяг чистого прибутку та можливості фінансування інвестиційних проєктів. Світова практика свідчить, що ефективна податкова політика має поєднувати фіскальну функцію із функцією стимулювання економічного розвитку [9, 12]. У багатьох країнах податкові стимули використовуються для підтримки інноваційної діяльності, модернізації виробництва, розвитку високотехнологічних галузей та екологічно орієнтованого бізнесу, що відповідає принципам ESG [12, 13, 15].

Отже, податкові стимули виступають важливим інструментом державної економічної політики, здатним впливати на інвестиційний, інноваційний і сталий розвиток підприємництва. У таблиці 1 узагальнено класифікацію податкових стимулів. Податкова політика відіграє важливу роль у формуванні конкурентного бізнес-середовища, оскільки прозорість законодавства, стабільність правил оподаткування та доступність цифрових сервісів підвищують довіру підприємців і сприяють розвитку легальної підприємницької діяльності.

Таблиця 1

Класифікація податкових стимулів для розвитку підприємництва

Ознака класифікації	Види податкових стимулів	Характеристика
За формою впливу	Податкові пільги	Повне або часткове звільнення від сплати податків для окремих видів діяльності
	Знижені податкові ставки	Використання нижчих ставок податків для певних категорій платників або видів діяльності
	Податкові відрахування	Зменшення бази оподаткування на суму певних витрат (інвестиції, дослідження, навчання персоналу)
	Податковий кредит	Зменшення суми податку до сплати на величину інвестицій або інших витрат
	Прискорена амортизація	Можливість швидшого списання вартості основних засобів
За цільовим призначенням	Відстрочка або розстрочка податкових платежів	Перенесення строків сплати податків для підтримки ліквідності підприємств
	Інвестиційні стимули	Спрямовані на підтримку капітальних вкладень та модернізацію виробництва
	Інноваційні стимули	Підтримка досліджень, технологічних розробок і цифровізації
	Регіональні стимули	Пільги для розвитку окремих територій або індустріальних зон
За тривалістю дії	Екологічні (ESG) стимули	Заохочення енергоефективності, зменшення викидів, розвитку «зеленої» економіки
	Короткострокові	Тимчасові стимули для підтримки бізнесу у кризових умовах
	Середньострокові	Стимулювання інвестицій та модернізації виробництва
	Довгострокові	Спрямовані на структурну трансформацію економіки та сталий розвиток

Джерело: узагальнено за [12–17]

Водночас складність податкового адміністрування, часті зміни законодавства та надмірний податковий тиск можуть стримувати економічну активність і стимулювати розвиток тіньової економіки. У цьому контексті податкові стимули виступають важливим інструментом державної економічної політики, ефективність якого залежить від збалансованості та прозорості податкової системи [6, 7, 17].

Цифровізація державного управління є важливим чинником трансформації сучасних податкових систем. Використання інформаційних технологій підвищує ефективність податкового адміністрування, спрощує взаємодію між державою та бізнесом і забезпечує більшу прозорість податкових процедур. Важливу роль у цьому процесі відіграють електронні кабінети платників податків, системи електронної звітності, онлайн-сервіси сплати податків та інформаційні платформи доступу до нормативної інформації. Подальший розвиток цифровізації пов'язаний з автоматизацією податкової звітності, інтеграцією податкових сервісів із банківськими та бухгалтерськими системами, а також застосуванням аналізу великих даних і автоматизованих систем ризик-орієнтованого контролю. У результаті формується цифрова податкова еко-система, що зменшує адміністративний тиск на бізнес і підвищує прозорість економічних процесів [7].

Аналіз практики застосування податкових стимулів у країнах Європейського Союзу свідчить, що податкова політика може бути ефективним інструментом підтримки підприємництва, стимулювання інноваційної діяльності та формування конкурентоспроможної економіки. У більшості європейських країн податкові стимули мають цільовий характер і спрямовані не лише на зменшення фіскального навантаження, а й на заохочення інвестицій у наукові дослідження, технологічну модернізацію, цифровізацію виробництва та екологічно орієнтовані рішення. Зазвичай такі пільги надаються підприємствам, які інвестують у розвиток, створюють нові робочі місця або впроваджують інноваційні технології. Узагальнення відповідного європейського досвіду подано у таблиці 2.

У контексті післявоєнного відновлення економіки України доцільним є використання окремих елементів європейського досвіду податкового стимулювання підприємництва.

Перспективним напрямом є запровадження податкових кредитів для інвестицій у дослідження та розробки, що сприятиме розвитку інноваційних галузей і підвищенню технологічного рівня виробництва.

Важливим також є формування податкових стимулів для модернізації підприємств і цифрової трансформації бізнесу, зокрема шляхом підтримки впровадження сучасних інформаційних систем, автоматизації виробничих процесів та розвитку цифрової інфраструктури.

Таблиця 2

Податкові стимули для бізнесу в країнах ЄС

Країна (ЄС)	Тип податкового стимулу	Мета застосування	Зміст
Франція	Податковий кредит на дослідження і розробки (CIR)	Інновації, НДДКР	Податковий кредит на витрати на дослідження і розробки: 30% витрат до встановленого порогу, далі застосовується нижчий відсоток.
Німеччина	Податкова надбавка на дослідження та розробки (Forschungszulage)	НДДКР, технологічна модернізація	Податкова субсидія або залік на витрати на R&D; після змін 2024 року збільшено граничний обсяг витрат і передбачено підвищену ставку для малих і середніх підприємств.
Нідерланди	Податковий стимул для досліджень і розробок (WBSO)	НДДКР, підтримка R&D-персоналу	Дозволяє зменшити витрати на дослідження і розробки через зниження податків на заробітну плату та соціальних внесків для працівників, залучених до інноваційних проєктів.
Ірландія	Корпоративний податковий кредит на R&D	Інновації, інвестиції у технології	Податковий кредит на витрати на дослідження і розробки; з 2024 року ставка становить 30% за умови виконання визначених вимог.
Бельгія	Податкове відрахування інноваційного доходу (IID)	Комерціалізація інтелектуальної власності	Дає можливість відняти до 85% кваліфікованого інноваційного доходу (патенти, програмне забезпечення тощо), що знижує ефективну ставку податку.
Польща	Пільговий режим оподаткування доходів від ІВ (IP Box)	Доходи від інтелектуальної власності	Пільговий режим оподаткування, за яким ставка податку на кваліфікований дохід від інтелектуальної власності може становити близько 5%.
Естонія	Податок на розподілений прибуток	Реінвестування прибутку	Корпоративний податок сплачується переважно під час виплати дивідендів; нерозподілений прибуток, який реінвестується у бізнес, не оподатковується.
Іспанія	Податкові кредити на дослідження і розробки	Технологічні інновації	Податкові кредити на дослідження і розробки: базово близько 25% витрат, із можливістю підвищення ставки при збільшенні інвестицій у R&D.
Португалія	Система податкових стимулів для R&D (SIFIDE)	Інновації, стартапи	Система податкових відрахувань для інвестицій у наукові дослідження: базова ставка близько 32,5% витрат на R&D з можливими додатковими інкрементними пільгами.
ЄС (наднаціональний рівень)	Спрощений режим ПДВ для МСП (SME VAT Scheme)	Підтримка малого бізнесу	Спрощений режим ПДВ для малих підприємств (запроваджується з 2025 року), який дозволяє спростити адміністрування ПДВ та зменшити кількість реєстрацій у різних країнах ЄС.

Джерело: систематизовано на основі [18–27]

Окремого значення набуває створення податкових механізмів, що стимулюють реінвестування прибутку у розвиток підприємств, оновлення виробничих потужностей та підвищення їх конкурентоспроможності. Водночас важливим є впровадження податкових стимулів, спрямованих на екологічну модернізацію виробництва, розвиток енергоефективних технологій і відновлюваної енергетики [10, 15, 19]. Такі інструменти сприяють переходу до ресурсоефективної моделі економіки та реалізації принципів сталого розвитку. На основі аналізу практики країн Європейського Союзу авторами систематизовано основні напрями використання податкових стимулів і визначено можливості їх адаптації до умов трансформації економіки України. Узагальнення відповідних практик, напрямів стимулювання та очікуваних економічних ефектів представлено у таблиці 3.

Узагальнення європейського досвіду застосування податкових стимулів свідчить про їх значний потенціал у формуванні сприятливого підприємницького середовища та стимулюванні економічного розвитку. Використання таких інструментів сприяє активізації інноваційної діяльності, зростанню інвестицій, розвитку високотехнологічних галузей і підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Водночас податкові стимули, спрямовані на цифровізацію бізнесу, екологічну модернізацію виробництва та підтримку зайнятості, дозволяють підвищити продуктивність підприємств, зменшити енергетичні та операційні витрати, а також сприяти відновленню регіональної економіки. Крім того, розвиток цифрових податкових сервісів і спрощення податкового адміністрування сприяють підвищенню прозорості економічних процесів та зменшенню адміністративного навантаження на бізнес.

Таким чином, адаптація відповідних податкових інструментів може стати важливим чинником інноваційного розвитку підприємництва та післявоєнного відновлення економіки України.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано роль податкових стимулів як важливого інструменту державної економічної політики, спрямованого на формування сприятливого середовища для розвитку підприємництва, активізації інвестиційної діяльності та підвищення іннова-

Таблиця 3

Можливості адаптації податкових стимулів ЄС для України

Напрямок стимулювання	Практика / приклад у країнах ЄС	Мета та можливості адаптації (застосування) для України
Підтримка інновацій та досліджень (R&D)	Франція – R&D tax credit (CIR); Ірландія – R&D tax credit; Німеччина – Research Allowance	Запровадження податкового кредиту на R&D та технологічні розробки, зокрема для МСП і промислових підприємств; пріоритет інновацій у сферах оборонних, медичних, аграрних і інженерних технологій
Цифровізація бізнесу та виробництва	Нідерланди – WBSO; цифрові системи адміністрування в країнах ЄС	Податкові стимули для впровадження ERP/CRM-систем, автоматизації виробництва, кібербезпеки та модернізації обладнання (індустрія 4.0)
Реінвестування прибутку та інвестиційна активність	Естонія – податок на розподілений прибуток; інвестиційні податкові стимули у країнах ЄС	Використання елементів моделі оподаткування розподіленого прибутку або тимчасових податкових пільг за умови реінвестування у виробництво та відновлення підприємств
Комерціалізація інтелектуальної власності	Бельгія – Innovation Income Deduction; Польща – IP Box	Запровадження або розширення пільгового оподаткування доходів від інтелектуальної власності (патенти, програмне забезпечення, ліцензії) з чіткими вимогами зв'язку з R&D
ESG-орієнтована модернізація та зелена трансформація	Податкові стимули для енергоефективності, декарбонізації та ВДЕ у країнах ЄС	Податкові пільги або кредити для інвестицій у енергоефективні технології, модернізацію виробництва, зниження викидів та розвиток відновлюваної енергетики
Регіональний розвиток та підтримка зайнятості	Регіональні інвестиційні стимули та програми зайнятості у країнах ЄС	Податкові стимули для підприємств, що створюють робочі місця у регіонах відновлення та індустріальних парках; підтримка навчання персоналу
Спрощення податкового адміністрування та цифровий контроль	ЄС – SME VAT Scheme, електронний аудит (e-audit), ризик-орієнтований контроль	Розширення цифрових податкових сервісів, автоматизація звітності, інтеграція податкових систем з банками та бухгалтерськими програмами

Джерело: систематизовано авторами з урахуванням інформації, узагальненої в таблиці 2 та власного досвіду авторів

ційної спроможності підприємств. Доведено, що ефективність податкової політики визначається не лише її фіскальною функцією, а й здатністю здійснювати стимулюючий вплив на економічну поведінку суб'єктів господарювання.

Наукова новизна дослідження полягає у систематизації підходів до використання податкових стимулів як інструменту економічного регулювання підприємництва та розширенні їх класифікації з урахуванням функціонального призначення, тривалості дії і стратегічної спрямованості. Обґрунтовано доцільність інтеграції інвестиційних, інноваційних, цифрових і екологічних податкових стимулів у єдину систему економічного регулювання з урахуванням європейського досвіду.

Наукове значення результатів дослідження полягає у поглибленні теоретичних підходів до розуміння сутності податкових стимулів та їх ролі у системі державного регулювання економічних процесів. Запропоновані підходи до класифікації податкових стимулів розширюють наукове бачення їх використання для підтримки інноваційного та інвестиційного розвитку економіки.

Практичне значення результатів полягає у можливості використання отриманих висновків для вдосконалення податкової політики, спрямованої на підтримку підприємництва, модернізацію виробництва та розвиток інновацій. Рекомендації щодо адаптації інструментів податкового стимулювання країн ЄС можуть бути використані у процесі післявоєнного відновлення економіки України та підвищення інвестиційної активності.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з поглибленим аналізом ефективності інструментів податкового стимулювання та оцінюванням їх впливу на інвестиційну активність, інноваційний розвиток і фінансову стійкість підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Liakhovets O. Tax incentives effectiveness for the innovation activity of industrial enterprises in Ukraine. *Economics & sociology*. 2014, vol. 7, no. 1, pp. 72–84. DOI: <https://doi.org/10.14254/2071-789x.2014/7-1/7>
2. Duravkin P. Tax Incentives for Innovative Activities. *Law and innovative society*. 2022, no. 2 (19), pp. 32–40. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2022-2\(19\)-3](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2022-2(19)-3)
3. Naidenko O. Tax incentives of investment activity for legal entities: experience of EU countries and Ukrainian realities. *Finance Ukraine*. 2024, no. 9, pp. 99–112. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.09.099>
4. Kucheriava M. European integration vector of tax regulation development in the context of the circular economy. *Finance Ukraine*. 2025, no. 4, pp. 119–132. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2025.04.119>
5. The Impact of Green Public Finance and Green Taxes on Environmental and Non-environmental Innovation / M. Hassan et al. *Research in International Business and Finance*. 2025. no. 102868. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2025.102868>
6. Digitalization of tax control: SAF-T UA was used in practice for the first time during the audit. *tax.gov.ua*. Available at: <https://tax.gov.ua/en/mass-media/news/930744.html>
7. Lagodiienko N., Pozhydaieva M., Krylov D. Digitalization of tax administration in Ukraine: risks and opportunities. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. 2023. vol. 44, no. 4, pp. 443–450. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2022.44>
8. OECD investment tax incentives database 2024 update: Corporate income tax incentives in emerging and developing economies: This paper is part of the series “OECD Business and Finance Policy Papers”. 2025. 35 p. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/03/oecd-investment-tax-incentives-database-2024-update_f3a3a175/b0de19dc-en.pdf
9. Tax Incentives and Investments in the EU Best practices and ways to stimulate private investments and prevent harmful tax practices / J. H. Heckemeyer et al. European Union : Publication for the Subcom-mittee on Tax Matters, Policy Department of the Directorate for Economy and Growth), Directorate-General for Economy, Transformation and Industry, European Parliament, Luxembourg, 2025. 73 p. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/772636/ECTI_STU\(2025\)772636_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/772636/ECTI_STU(2025)772636_EN.pdf)
10. Uzhva A., Belinska S., Rudenko N. Formation of the incentive role of the environmental tax in Ukraine. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021, no. 3, pp. 95–99. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/095>
11. López-Bermúdez F., Vence X. A critical assessment of the European Directive proposal on the common rules promoting the repair of goods. *Resources, Conservation and Recycling*. 2025, vol. 212, pp. 107996. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2024.107996>
12. OECD (2024), *The Role of Incentives in Investment Promotion: Trends and Practices in OECD Member Countries*, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/e3338264-en>
13. OECD (2024), *Corporate Tax Statistics 2024*, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/9c27d6e8-en>
14. Savitska S. Tax Incentives as an Instrument of Tax Regulation of Ukraine. *Modern Economics*. 2021, vol. 26, no. 1, pp. 135–140. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.v26\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.v26(2021)-20)
15. Feng C. International tax incentives, cross-border research and development, and corporate innovation performance. *Finance Research Letters*. 2024, vol. 66, pp. 105646. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105646>

16. Іванов В. Ю. Вплив податкових важелів і стимулів на сталий розвиток суб'єктів господарювання в Україні та країнах-членах ЄС. *Управління змінами та інновації*. 2025. № 15. С. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/cmi/2025-15-12>
17. Kasperovych Y. Functional capacity of the tax system of Ukraine. *Economy of Ukraine*. 2020, vol. 2020, no. 12. pp. 36–55. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.12.036>
18. Tax incentives. *impots.gouv.fr*. URL: <https://www.impots.gouv.fr/international-professionnel/tax-incentives>
19. Research allowance for tax incentives for research and development. *KPMG*. URL: <https://kpmg.com/de/en/insights/corporate-governance-and-compliance/research-funding.html>
20. WBSO: Tax Credit for Research and Development. *RVO.nl*. URL: <https://english.rvo.nl/subsidies-financing/wbso>
21. Research and Development (R&D) Corporation Tax credit. *Welcome to revenue.ie*. URL: <https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/research-and-development-rd-tax-credit/index.aspx>
22. Belgium - Corporate - Tax credits and incentives. *Worldwide Tax Summaries Online*. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/belgium/corporate/tax-credits-and-incentives>
23. Tax reliefs in Poland for research, development and innovation. - Poland.Business Harbour (Angielski) – Gov.pl website. *Poland.Business Harbour (Angielski)*. URL: <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour-en/tax-reliefs-in-poland-for-research-development-and-innovation>
24. Tax rates. *Estonian Tax and Customs Board*. URL: <https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/declaration-income/tax-rates>
25. Spain-Corporate-Taxcreditsandincentives. *Worldwide Tax Summaries Online*. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/spain/corporate/tax-credits-and-incentives>
26. SIFIDE | ANI. *ANI*. URL: <https://ani.pt/en/sifide-system-of-tax-incentives-for-business-rd>
27. VAT rules for small enterprises – SME scheme. *VAT rules for small enterprises – SME scheme*. URL: https://sme-vat-rules.ec.europa.eu/index_en

REFERENCES:

1. Liakhovets O. (2014). Tax incentives effectiveness for the innovation activity of industrial enterprises in Ukraine. *Economics & Sociology*, no. 7(1), pp. 72–84. DOI: <https://doi.org/10.14254/2071-789x.2014/7-1/7>
2. Duravkin P. (2022). Tax incentives for innovative activities. *Law and Innovative Society*, no. 2 (19), pp. 32–40. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2022-2\(19\)-3](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2022-2(19)-3)
3. Naidenko O. (2024). Tax incentives of investment activity for legal entities: Experience of EU countries and Ukrainian realities. *Finansi Ukrainy*, no. (9), pp. 99–112. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.09.099>
4. Kucheriava M. (2025). European integration vector of tax regulation development in the context of the circular economy. *Finansi Ukrainy*, no. (4), pp. 119–132. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2025.04.119>
5. Hassan M., et al. (2025). The impact of green public finance and green taxes on environmental and non-environmental innovation. *Research in International Business and Finance*, pp. 102868. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2025.102868>
6. State Tax Service of Ukraine. (2026). Digitalization of tax control: SAF-T UA was used in practice for the first time during the audit. Retrieved March 5, 2026. Available at: <https://tax.gov.ua/en/mass-media/news/930744.html>
7. Lagodiienko N., Pozhydaieva M., & Krylov D. (2023). Digitalization of tax administration in Ukraine: Risks and opportunities. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, no. 44 (4), pp. 443–450. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2022.44>
8. OECD. (2025). OECD investment tax incentives database 2024 update: Corporate income tax incentives in emerging and developing economies. OECD Publishing. Available at: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/03/oecd-investment-tax-incentives-database-2024-update_f3a3a175/b0de19dc-en.pdf
9. Heckemeyer J. H. et al. (2025). Tax incentives and investments in the EU: Best practices and ways to stimulate private investments and prevent harmful tax practices. *European Parliament*. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/772636/ECTI_STU\(2025\)772636_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/772636/ECTI_STU(2025)772636_EN.pdf)
10. Uzhva A., Belinska S., & Rudenko N. (2021). Formation of the incentive role of the environmental tax in Ukraine. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, no. (3), pp. 95–99. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/095>
11. López-Bermúdez F., & Vence X. (2025). A critical assessment of the European Directive proposal on the common rules promoting the repair of goods. *Resources, Conservation and Recycling*, no. 212, pp. 107996. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2024.107996>
12. OECD. (2024). The role of incentives in investment promotion: Trends and practices in OECD member countries. *OECD Publishing*. DOI: <https://doi.org/10.1787/e3338264-en>
13. OECD. (2024). Corporate tax statistics 2024. *OECD Publishing*. DOI: <https://doi.org/10.1787/9c27d6e8-en>
14. Savitska S. (2021). Tax incentives as an instrument of tax regulation of Ukraine. *Modern Economics*, no. 26 (1), pp. 135–140. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.v26\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.v26(2021)-20)
15. Feng C. (2024). International tax incentives, cross-border research and development, and corporate innovation performance. *Finance Research Letters*, no. 66, pp. 105646. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105646>
16. Ivanov V. Yu. (2025). Vplyv podatkovykh vazheliv i stymuliv na stalyi rozvytok subiektiv hospodariuvannia v Ukraini ta krainakh-chlenakh YeS [Influence of tax levers and incentives on the sustainable development of business

entities in Ukraine and EU member states]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsiiamy*, no. 15, pp.79–85. <https://doi.org/10.32782/cmi/2025-15-12>

17. Kasperovych Y. (2020). Functional capacity of the tax system of Ukraine. *Economy of Ukraine*, no. 12, pp. 36–55. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.12.036>

18. French Ministry of Economy and Finance. (2026). Tax incentives. Available at: <https://www.impots.gouv.fr/international-professionnel/tax-incentives>

19. KPMG. (2026). Research allowance for tax incentives for research and development. Available at: <https://kpmg.com/de/en/insights/corporate-governance-and-compliance/research-funding.html>

20. Netherlands Enterprise Agency. (2026). WBSO: Tax credit for research and development. Available at: <https://english.rvo.nl/subsidies-financing/wbso>

21. Revenue Commissioners. (2026). Research and development (R&D) corporation tax credit. Available at: from <https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/research-and-development-rd-tax-credit/index.aspx>

22. PwC. (2026). Belgium: Corporate tax credits and incentives. Available at: <https://taxsummaries.pwc.com/belgium/corporate/tax-credits-and-incentives>

23. Government of Poland. (2026). Tax reliefs in Poland for research, development and innovation. Available at: <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour-en/tax-reliefs-in-poland-for-research-development-and-innovation>

24. Estonian Tax and Customs Board. (2026). Tax rates. Available at: <https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/declaration-income/tax-rates>

25. PwC. (2026). Spain: Corporate tax credits and incentives. Available at: <https://taxsummaries.pwc.com/spain/corporate/tax-credits-and-incentives>

26. Agência Nacional de Inovação. (2026). SIFIDE: System of tax incentives for business R&D. Available at: <https://ani.pt/en/sifide-system-of-tax-incentives-for-business-rd>

27. European Commission. (2026). VAT rules for small enterprises – SME scheme. Available at: https://sme-vat-rules.ec.europa.eu/index_en

УДК 336.225:338.242:004:502.131.1

JEL H21, H25, L26

Мушнікова Світлана Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, Навчально-науковий інститут «Дніпровський металургійний інститут» Українського державного університету науки і технологій. **Ковальчук Костянтин Федорович**, доктор економічних наук, професор, Навчально-науковий інститут «Дніпровський металургійний інститут» Українського державного університету науки і технологій. **Аберніхіна Ірина Георгіївна**, кандидат економічних наук, доцент, Навчально-науковий інститут «Дніпровський металургійний інститут» Українського державного університету науки і технологій. **Податкові стимули як інструмент розвитку підприємництва в Україні в умовах цифровізації та ESG-трансформації економіки.**

У статті досліджено роль податкових стимулів у формуванні сприятливого середовища для розвитку підприємництва в умовах економічної трансформації та післявоєнного відновлення України. Актуальність теми зумовлена потребою у використанні ефективних інструментів державної економічної політики для активізації інвестиційної діяльності, стимулювання інновацій і модернізації виробництва. Метою дослідження є обґрунтування ролі податкових стимулів як інструменту державного регулювання підприємницької діяльності. Узагальнено підходи до класифікації податкових стимулів, проаналізовано європейський досвід їх застосування та визначено можливості адаптації до умов України. Доведено, що ефективне податкове стимулювання сприяє інвестиційній активності, цифровізації бізнесу, реінвестуванню прибутку та сталому розвитку підприємств.

Ключові слова: податкові стимули, податкова політика, підприємництво, інноваційний розвиток, сталий розвиток, ESG.

UDC336.225:338.242:004:502.131.1

JEL H21, H25, L26

Svitlana Mushnykova, Doctor of Economic Sciences, Professor, Scientific and Educational Institute Dnipro Metallurgical Institute Ukrainian State University of Science and Technologies. **Konstantin Kovalchuk**, Doctor of Economic Sciences, Professor, Scientific and Educational Institute Dnipro Metallurgical Institute Ukrainian State University of Science and Technologies. **Iryna Abernikhina**, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Scientific and Educational Institute Dnipro Metallurgical Institute Ukrainian State University of Science and Technologies. **Tax incentives as a tool for entrepreneurship development in Ukraine under Conditions of digitalization and ESG transformation of the economy.**

The article examines the role of tax incentives as an important instrument of state economic policy aimed at supporting entrepreneurship and stimulating economic development in conditions of economic transformation.

The relevance of the research is determined by the need to identify effective regulatory mechanisms capable of strengthening investment activity, promoting innovation, and facilitating the modernization of production processes. In modern economic systems tax policy performs not only a fiscal function but also acts as a strategic tool that influences the behavior of economic agents and creates favorable conditions for sustainable economic growth and business development. The purpose of the study is to substantiate the role of tax incentives in shaping a favorable entrepreneurial environment and to determine the possibilities of their use for stimulating investment, innovation, and environmentally oriented development of enterprises. The methodological basis of the research includes theoretical generalization, system analysis, classification, and comparative analysis, which made it possible to determine the economic nature and functional role of tax incentives in the system of state regulation of entrepreneurial activity. The study systematizes the main types of tax incentives and defines their functional directions within economic policy. Particular attention is paid to the analysis of international experience, especially the practices implemented in the countries of the European Union. European practice demonstrates that tax incentives can effectively stimulate research and development, technological modernization, digital transformation, and environmentally responsible production. The results indicate that the implementation of a balanced and transparent system of tax incentives can stimulate entrepreneurial activity, increase investment flows, and strengthen the innovation capacity of enterprises. The research also highlights the prospects for adapting European tax policy instruments to the conditions of Ukraine's economic transformation and post-war economic recovery.

Key words: tax incentives, tax policy, entrepreneurship, investment activity, innovation development, sustainable development, ESG policy.